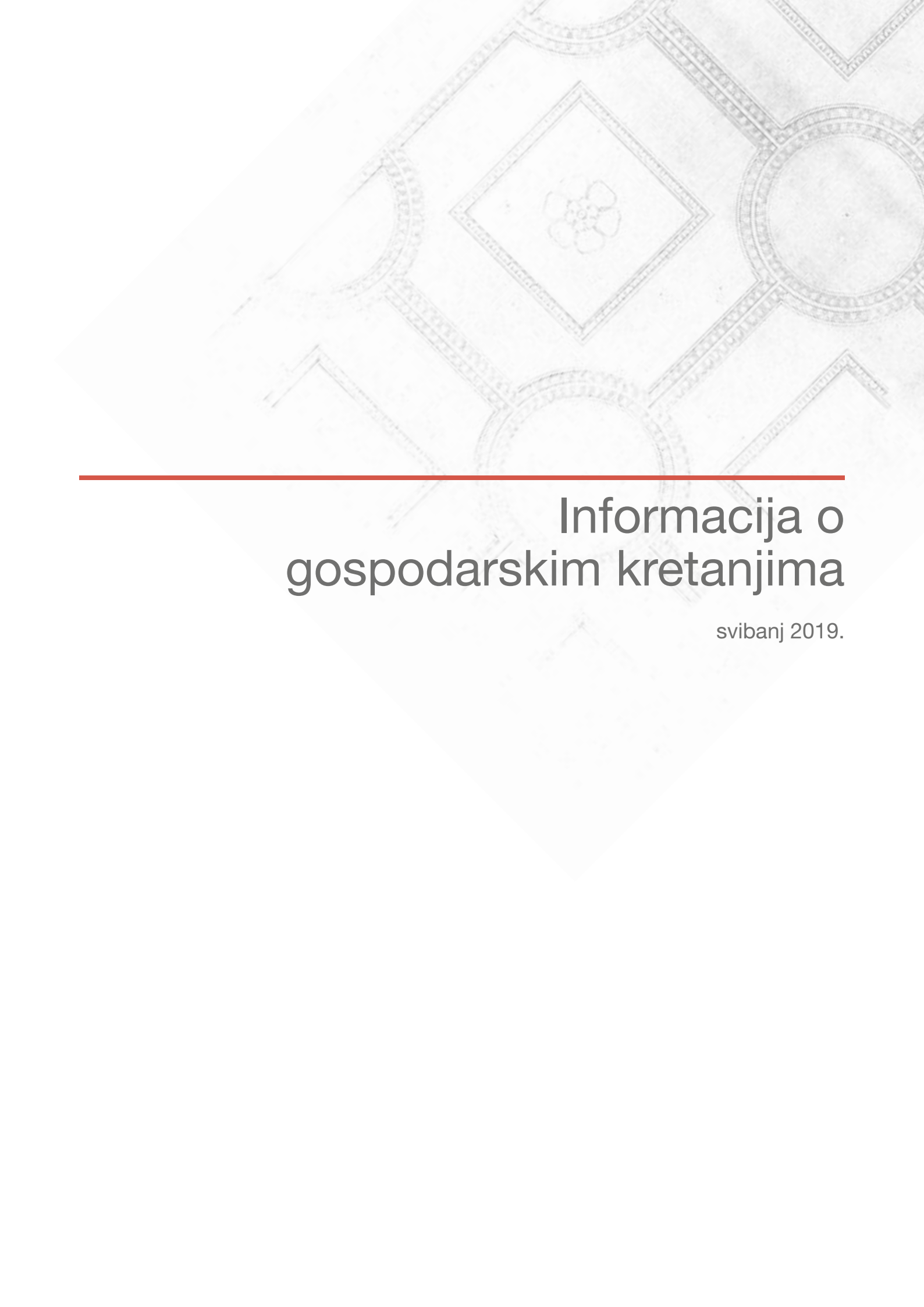

Informacija o gospodarskim kretanjima

svibanj 2019.

Sažetak

Nakon privremene stagnacije zabilježene krajem prošle godine, realni se BDP u prvom tromjesečju 2019. nastavio povećavati. Zabilježen je i nastavak povoljnih kretanja na tržištu rada. Godišnji rast potrošačkih cijena ubrzao se s 0,5% u veljači na 0,9% u ožujku, ponajviše zbog povećanja godišnje stope rasta cijena energije (osobito naftnih derivata) i prerađenih prehrambenih proizvoda. Plasmani poduzećima i stanovništvu nastavili su rasti u uvjetima uglavnom povoljnih kretanja troškova financiranja, čemu pridonosi ekspanzivna monetarna politika HNB-a. Nakon rasta u posljednjem tromjesečju prošle godine, neto inozemni dug domaćih sektora u prva se dva mjeseca 2019. dodatno povećao. Prema DZS-ovu travanjskom fiskalnom izvješću, opća je država i u 2018. ostvarila višak proračuna, iako je on zamjetno smanjen u odnosu na 2017. godinu, zbog snažnog rasta rashodne strane proračuna. Udio duga opće države u BDP-u nastavio se smanjivati te je na kraju prošle godine iznosio 74,6% BDP-a.

Model brze procjene BDP-a upućuje na to da je u prvom tromjesečju 2018. ostvaren gospodarski rast na tromjesečnoj razini, nakon što je krajem prethodne godine zabilježena stagnacija ekonomske aktivnosti (Slika 1.). Iako je industrijska proizvodnja u veljači i ožujku bilježila smanjenje na mjesečnoj razini nakon visokog rasta na samom početku godine, na tromjesečnoj je razini zabilježeno njezino povećanje od 5,4%, pri čemu je porasla proizvodnja u svim glavnim industrijskim grupacijama osim energije (slike 3. i 4.). U prvom se tromjesečju intenzivirao i rast realnog prometa od trgovine na malo, koji je u usporedbi s posljednjim tromjesečjem 2018. porastao za 2,8% (Slika 7.). U veljači ove godine ukupna se građevinska aktivnost smanjila u odnosu na siječanj 2019., ali je unatoč tome u prva dva mjeseca zabilježen visok rast od 10,7% u odnosu na posljednje tromjesečje 2018. godine. Pritom su se na tromjesečnoj razini znatno povećali radovi i na zgradama i ostalim građevinama (slike 5. i 6.).

Rezultati Ankete o očekivanjima kućanstava iz travnja 2019. pokazuju da se njihov optimizam poboljšao te se nastavio trend rasta indeksa pouzdanja potrošača na tromjesečnoj razini, koji se nalazi znatno iznad dugoročnog prosjeka. Povećanje indeksa u odnosu na prosjek prvog tromjesečja ove godine ponajprije odražava financijsku situaciju u kućanstvima koju ispitanici danas smatraju boljom u odnosu na stanje prije 12 mjeseci. Kada je riječ o očekivanjima poslovnih subjekata, ona su se u travnju na mjesečnoj razini pogoršala u svim djelatnostima, pri čemu je jedino u djelatnostima usluga optimizam i nadalje bio na većoj razini u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 8.).

Povoljna kretanja na tržištu rada nastavila su se i u prvom tromjesečju 2019. Ukupan broj zaposlenih u razdoblju od siječnja do ožujka povećan je za 0,6% na tromjesečnoj razini, slično kao i u prethodnom tromjesečju. Rast zaposlenosti bio je široko rasprostranjen po djelatnostima NKD-a, pri čemu je najizrazitiji doprinos rastu dalo zapošljavanje u sektoru građevinarstva i u ostalim uslužnim djelatnostima (Slika 14.). Istodobno se broj nezaposlenih osoba nastavio smanjivati malo snažnijim intenzitetom, na što je u malo većoj mjeri utjecalo brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepridržavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje) nego zapošljavanje iz evidencije HZZ-a. Zbog navedenih se kretanja administrativna stopa nezaposlenosti u prvom tromjesečju snizila na 8,5% radne snage, s 8,9%, koliko je iznosila u posljednja tri mjeseca 2018. godine (Slika 15.). Kada je riječ o plaćama, u prvom je tromjesečju zabilježen rast nominalnih neto i bruto plaća, nakon stagnantnih kretanja na kraju prethodne godine. Tako su nominalne bruto plaće bile za 1,8% veće nego u prethodna tri mjeseca. Pritom je rast plaća u privatnom sektoru bio izrazitiji nego u javnom sektoru (2,0% u odnosu na 1,1%, Slika 16.).

Potrošačke su cijene u ožujku porasle za 1,0% u odnosu na prethodni mjesec, čemu je najviše pridonijelo sezonsko povećanje cijena odjeće i obuće. Osim toga, u ožujku je zabilježen

znatan rast maloprodajnih cijena naftnih derivata zbog poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu. Krajem ožujka cijena barela sirove nafte tipa Brent dosegla je 68 USD, što je za 27% više u odnosu na kraj 2018. Spomenuto poskupljenje sirove nafte posljedica je dogovora o ograničenju proizvodnje u zemljama OPEC-a i drugim važnim proizvođačima, sankcija koje je SAD uveo Iranu i Venezueli te očekivanja da će SAD i Kina postići trgovinski sporazum koji bi mogao potaknuti globalni gospodarski rast. Malo manji doprinos mjesečnom rastu potrošačkih cijena u ožujku dali su i voće, zračni putnički prijevoz te mlijeko, sir i jaja. Godišnji rast potrošačkih cijena ubrzao se s 0,5% u veljači na 0,9% u ožujku, ponajviše zbog povećanja godišnje stope rasta cijena energije (osobito naftnih derivata) i prerađenih prehrambenih proizvoda. U suprotnom je smjeru na inflaciju djelovalo ubrzanje godišnjeg pada cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda. Temeljna se inflacija povećala s 0,6% u veljači na 0,9% u ožujku. To je pretežno bio rezultat spomenutog povećanja godišnje stope promjene cijena prerađenih prehrambenih proizvoda, a manjim dijelom i ubrzanja godišnjeg rasta cijena usluga koje se formiraju na tržišnim osnovama. Godišnji rast proizvođačkih cijena na domaćem tržištu ubrzao se s 1,6% u veljači na 2,3% u ožujku poglavito zbog povećanja godišnje stope rasta cijena energije. Istodobno se godišnji rast proizvođačkih cijena isključujući energiju zadržao na vrlo niskoj razini od 0,1%, koliko je iznosio i u prethodna dva mjeseca.

U robnoj razmjeni s inozemstvom na početku 2019. zabilježen je nastavak blagog rasta izvoza, dok je uvoz stagnirao. Ukupan robni izvoz u siječnju se povećao za 0,5% u odnosu na prosjek prethodna tri tromjesečja (Slika 10.), zahvaljujući rastu izvoza suženog agregata koji isključuje energente (za 2,1%). Tome su ponajviše pridonijeli veći izvoz ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), zatim proizvoda metalske industrije te električnih strojeva, aparata i uređaja. Za razliku od izvoza, ukupan robni uvoz je, nakon zamjetnog rasta krajem prošle godine, u siječnju stagnirao u odnosu na prosjek prethodna tri tromjesečja (Slika 11.). Pritom je uvoz suženog agregata primjetno porastao (za 3,8%), što se poglavito odnosilo na prehrambene proizvode, kemijske proizvode te proizvode metalske industrije. Međutim, istodobno se, slično kao na strani izvoza, uvoz energenata snažno smanjio zbog izraženog pada uvoza nafte i naftnih derivata, dok je uvoz električne energije porastao. Prema prvim podacima za veljaču, ukupan se robni izvoz u prva dva mjeseca 2019. godine povećao za 0,6%, uz neznatan rast uvoza za 0,2% u odnosu na prethodno tromjesečje.

Nominalni tečaj kune prema euru u travnju se kretao u uskom rasponu od -0,2% do +0,1% oko prosječno ostvarenog tečaja od 7,43 EUR/HRK (Slika 21.), što je blaga deprecijacija u usporedbi s prosječnim tečajem od 7,42 EUR/HRK, zabilježenim u ožujku. U posljednjih nekoliko dana travnja tečaj se spustio blago ispod prosječne razine te je na kraju mjeseca

iznosio 7,41 EUR/HRK. Kuna je tijekom travnja blago ojačala prema većini valuta hrvatskih glavnih trgovinskih partnera, što je rezultiralo aprecijacijom indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune za 0,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca.

Visoka likvidnost bankovnog sustava europodručja rezultirala je zadržavanjem kratkoročnih kamatnih stopa na europskom tržištu novca u travnju 2019. u negativnom području. Na kraju travnja prekončna kamatna stopa EONIA iznosila je -0,36%, a šestomjesečni EURIBOR -0,23% (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju tijekom travnja nisu zabilježile znatnije promjene, osim Rumunjske, gdje se premija za rizik smanjila za 20 baznih bodova. U Hrvatskoj se premija za rizik neznatno smanjila, no s razinom od oko 90 baznih bodova na kraju travnja i nadalje je, izuzevši Rumunjsku, najviša u skupini usporedivih zemalja Srednje i Istočne Europe (Slika 25.).

Na domaćem prekončnom međubankovnom tržištu, nakon osam mjeseci bez prometa, u travnju je ipak ostvaren promet, pri čemu se prosječna kamatna stopa prvi put spustila u negativno područje te je iznosila -0,24%. U istom je mjesecu održana i aukcija trezorskih zapisa Ministarstva financija, na kojoj su plasirani jednogodišnji kunski trezorski zapisi uz dosad najnižu kamatnu stopu od 0,08%. Istodobno se prosječni dnevni višak likvidnosti domaćega bankovnog sustava blago smanjio te je u travnju i nadalje bio visok te je iznosio 32,5 mlrd. kuna (Slika 54.).

Kamatne stope na novoodobrene kredite banaka stanovništvu i poduzećima prosječno su se blago smanjile u ožujku 2019. (slike 28. i 29.). Tome su najviše pridonijele niže kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite stanovništvu, i to posebice kamatne stope na kredite koji se odobravaju u domaćoj valuti (slike 32. i 33.). S druge strane, kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima blago su se povećale, posebice na kunske kredite za investicije s valutnom klauzulom (Slika 31.). Kada je riječ o depozitima, kamatna stopa na oročene depozite stanovništva blago se smanjila tijekom ožujka, dok se za poduzeća povećala (slike 34. i 35.), što je zajedno s blagim smanjenjem kamatnih stopa na kredite rezultiralo zadržavanjem razlike između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite te razlike između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita na gotovo jednakoj razini kao u prethodnom mjesecu (Slika 37.).

Monetarna kretanja u ožujku 2019. obilježila je stagnacija ukupnih likvidnih sredstava (M4) na osnovi transakcija, dok se na godišnjoj razini rast M4 blago ubrzao na 4,9% (Slika 49.). Nominalno mjesečno smanjenje M4 u iznosu od 2,3 mlrd. kuna ili 0,7% posljedica je reklasifikacije gotovo svih novčanih fondova iz sektora monetarnih financijskih institucija u sektor investicijskih fondova osim novčanih fondova kao rezultat usklađivanja monetarne i financijske statistike s Uredbom o novčanim fondovima (EU 2017/1131) Europskog parlamenta i Vijeća¹. U strukturi M4 godišnji rast novčane mase (M1) blago se usporio na 16,9%, na osnovi transakcija (Slika 48.), dok se godišnji pad kvazinovca ublažio na 1,1% (na osnovi transakcija).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) povećali su se tijekom ožujka za 1,0 mlrd. kuna (na osnovi transakcija), a njihov je godišnji rast iznosio 4,6% (Slika 40.). Takvom kretanju pridonijelo je usporavanje

kreditiranja nefinancijskih poduzeća čiji je godišnji rast u ožujku iznosio 2,0% (Slika 41.), kao i pad kreditiranja ostalih financijskih institucija isključujući učinak resektorizacije novčanih fondova. S druge strane, rast plasmana stanovništvu nastavio se ubrzavati te je u ožujku dosegao 6,7% na godišnjoj razini (Slika 42.). Pritom se godišnji rast gotovinskih nenamjenskih kredita stanovništvu blago usporio na 12,8%, dok je dinamika ostalih oblika kreditiranja ovog sektora uglavnom ojačala. Promatra li se valutna struktura, udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je rasti te je krajem ožujka dosegao 52,5% (Slika 47.). Godišnji rast nominalnog stanja plasmana, koji je u ožujku iznosio 3,5%, bio je manji od rasta na osnovi transakcija, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana.

Bruto međunarodne pričuve povećale su se tijekom travnja za 0,5 mlrd. EUR ili 2,5% te su na kraju mjeseca iznosile 18,8 mlrd. EUR (Slika 56.). Povećanje pričuva uglavnom je bilo rezultat veće razine ugovorenih repo poslova. U usporedbi s krajem prethodne godine bruto pričuve porasle su za 1,3 mlrd. EUR ili 7,7%. Neto raspoložive pričuve povećale su se u odnosu na kraj prošle godine za 0,2 mlrd. EUR ili 1,1% te su na kraju travnja iznosile 16,0 mlrd. EUR.

Nakon rasta u posljednjem tromjesečju prošle godine, neto inozemni dug domaćih sektora u prva se dva mjeseca 2019. dodatno povećao (za 0,4 mlrd. EUR, Slika 60.). Tome su gotovo u potpunosti pridonijele kreditne institucije, čija se neto inozemna pozicija pogoršala za 0,7 mlrd. EUR. Istodobno se neto inozemna pozicija središnje banke samo neznatno pogoršala jer je smanjenje pričuva zbog prodaje deviza središnjoj državi uglavnom nadomješteno otkupom deviza od poslovnih banaka putem deviznih intervencija. Za razliku od toga, nepovoljna su kretanja ublažena smanjenjem neto dužničkih obveza ostalih domaćih sektora te, u manjoj mjeri, države. Na kraju veljače ukupan bruto inozemni dug iznosio je 40,2 mlrd. EUR (Slika 62.) i povećao se u odnosu na kraj 2018.

Izvješće o proceduri pri prekomjernom manjku i razini duga opće države iz travnja ove godine pokazuje da je i u 2018. godini ostvaren pozitivan saldo proračuna opće države, iako znatno niži u odnosu na godinu prije. Višak opće države tako je u prošloj godini iznosio 0,2% BDP-a, što je pogoršanje od 0,6 postotnih bodova u odnosu na višak ostvaren u 2017. Pogoršanje salda pritom je posljedica snažnog rasta rashodne strane proračuna, koja se nakon smanjenja u 2017. povećala za 7,0% na godišnjoj razini, odražavajući rast svih kategorija izuzev rashoda za kamate i ostalih tekućih rashoda. Pritom vrijedi istaknuti iznimno snažan rast kapitalnih rashoda (38,1%), što odražava povećanje rashoda za investicije (33,8%), koje se prema dostupnim podacima uglavnom financiralo iz nacionalnih izvora, a ne fondova EU-a, te kapitalnih transfera (46,6%) zbog plaćanja jamstava izdanih brodogradilištima. Posljedično, udio rashoda u BDP-u povećao se za oko jedan postotni bod u odnosu na 2017., na 46,4%. Prihodnu stranu obilježila povoljna kretanja svih glavnih kategorija prihoda, pri čemu su ukupni prihodi porasli za 5,6% na godišnjoj razini, dok je udio ukupnih prihoda u BDP-u blago povećan, na 46,6%.

U sklopu travanjskog izvješća objavljena je i revidirana serija javnog duga, koja sada uključuje i ukupno izdana jamstva brodogradilištima u financijskim poteškoćama. Pozitivan saldo opće države, daljnji gospodarski oporavak i jačanje tečaja kune

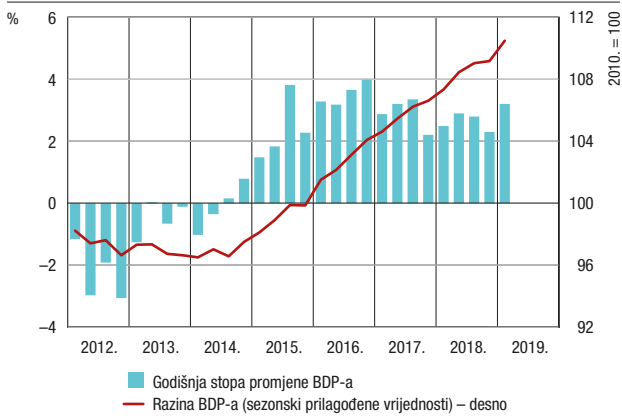
¹ Resektorizacija novčanih fondova odrazila se i na promjene stanja drugih monetarnih agregata. Primjerice, na strani aktive bilance monetarnih institucija uglavnom se smanjilo stanje bruto potraživanja kreditnih institucija od središnje države te su se povećala potraživanja od investicijskih fondova osim novčanih. Nadalje, na strani pasive, novčana masa se reklasifikacijom povećala za malo više od 1,0 mlrd. kuna s obzirom na to da se povećao depozitni novac investicijskih fondova osim novčanih. Istodobno se kvazinovac smanjio za 3,3 mlrd. kuna, pri čemu su udjeli novčanih fondova pali na samo 1,3 mil. kuna sa 6,0 mlrd. kuna, koliko su iznosili krajem veljače, a stanje se ukupnih depozita (isključujući depozitni novac) investicijskih fondova osim novčanih fondova zbog reklasifikacije povećalo za 2,7 mlrd. kuna.

prema euru rezultirali su smanjenjem udjela duga opće države u BDP-u na kraju godine za 3,2 postotna boda u odnosu na kraj 2017. godine, odnosno na 74,6% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva financija² u prvom tromjesečju 2019. godine ostvaren je za oko 450 mil. kuna niži

manjak proračuna središnje države u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, i to zbog izrazitijega godišnjeg povećanja prihoda u odnosu na rashode. Javni je dug na kraju siječnja 2018. iznosio 283,7 mlrd. kuna, što je blago smanjenje (oko 1 mlrd. kuna) u odnosu na prethodni mjesec.

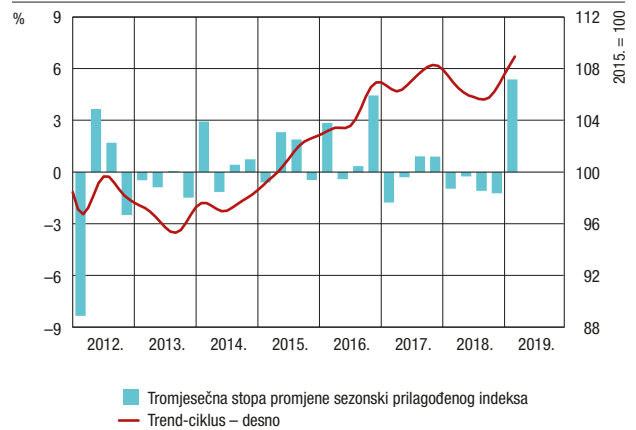
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 30. travnja 2019.

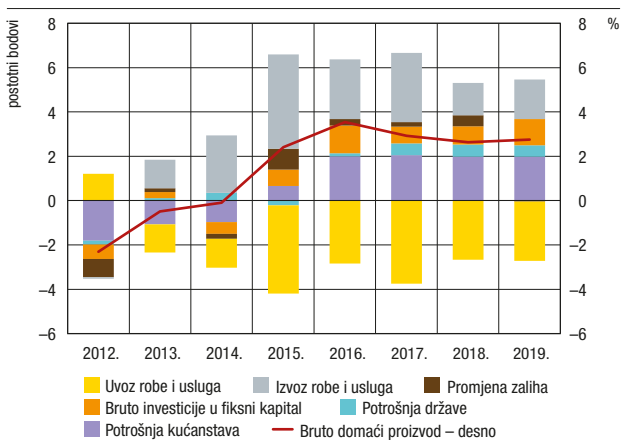
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 3. Industrijska proizvodnja

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

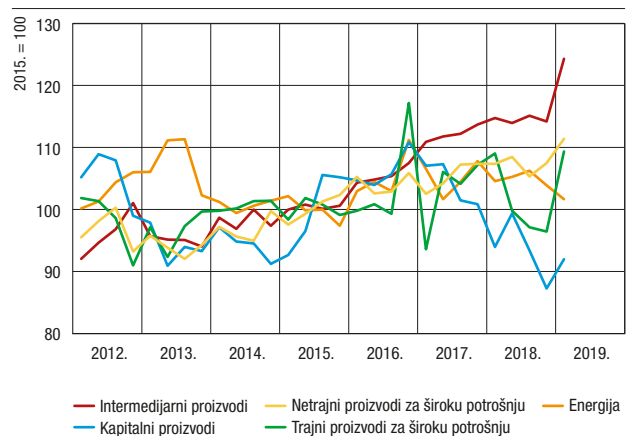
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2019. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz prosinca 2018.

Izvor: DZS

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

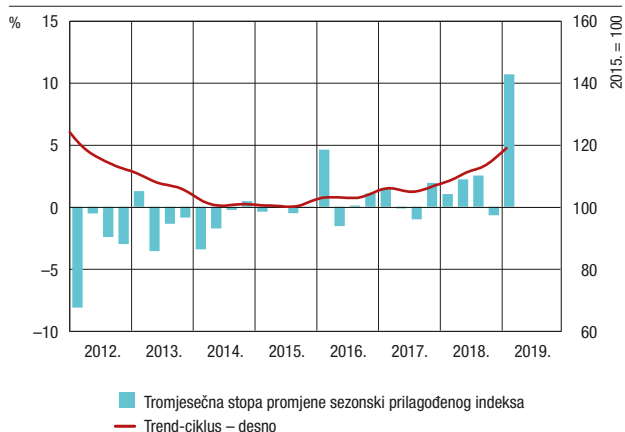

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

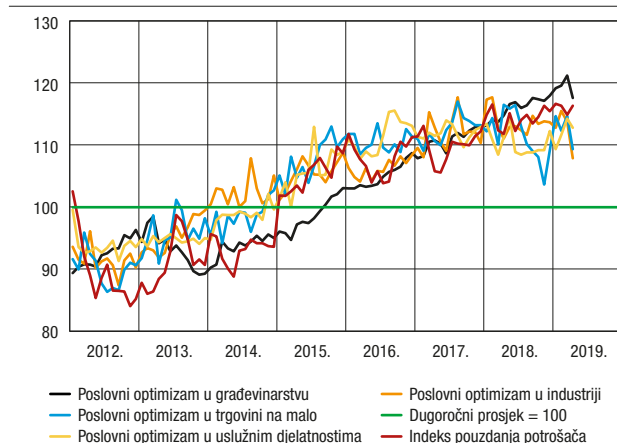
² Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

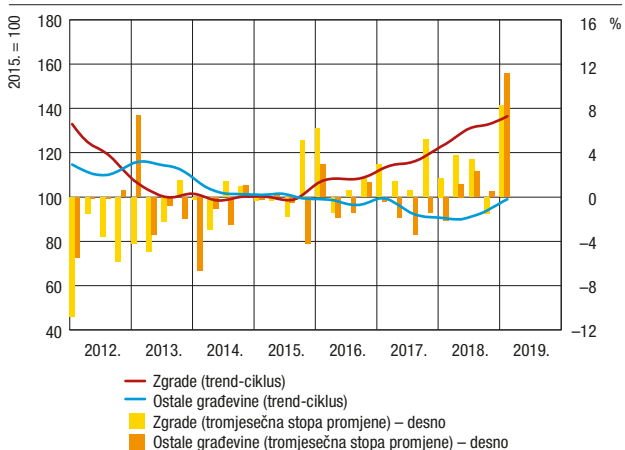
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

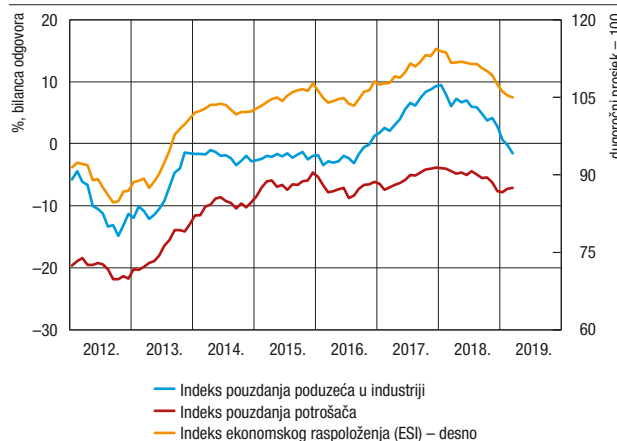
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

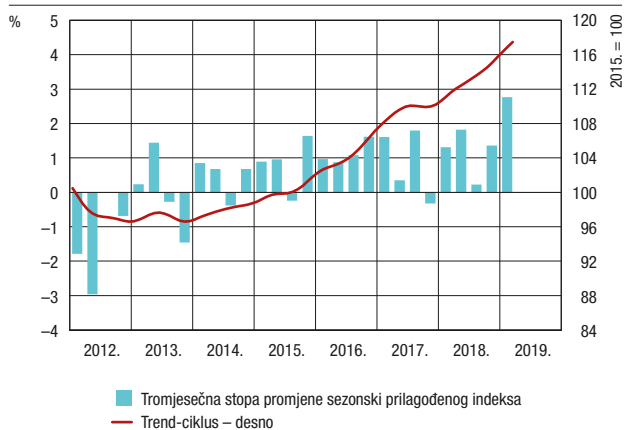
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

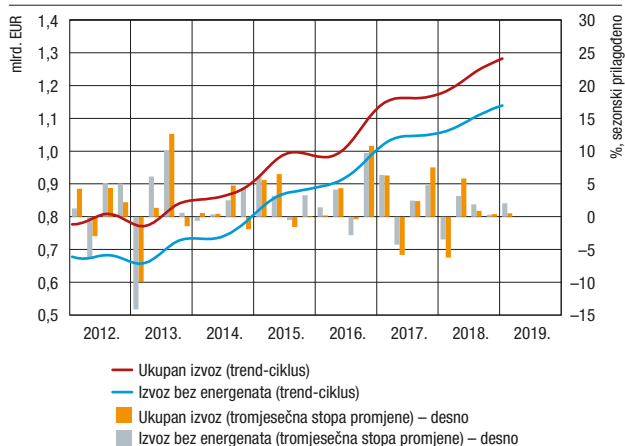
Napomena: Podaci zaključno s ožujkom 2019.
Izvor: Eurostat

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

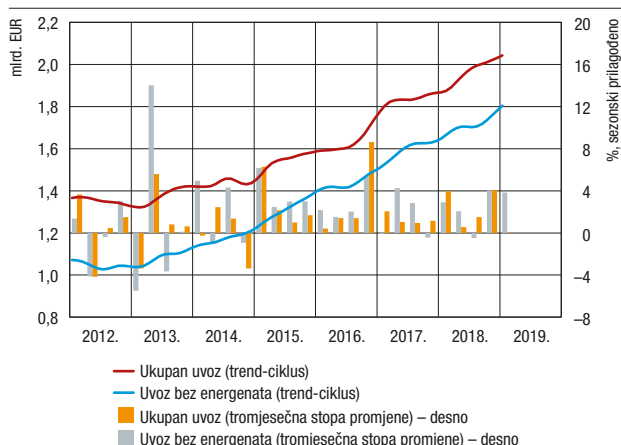
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

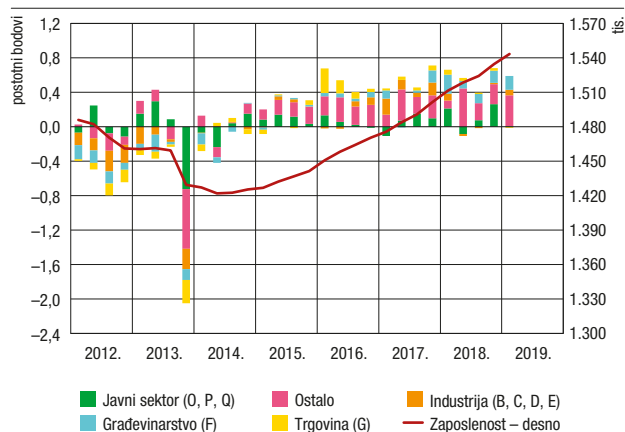

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

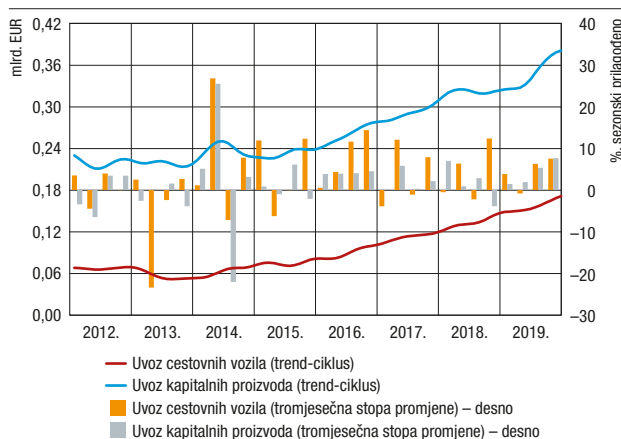

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

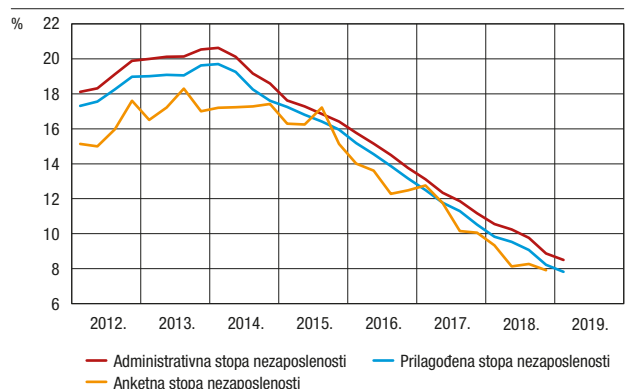
Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

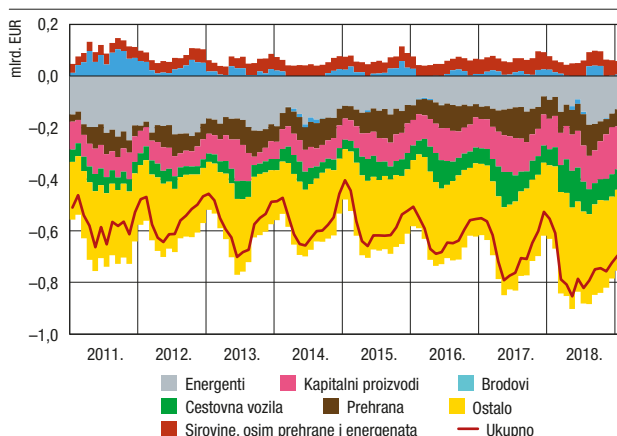

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

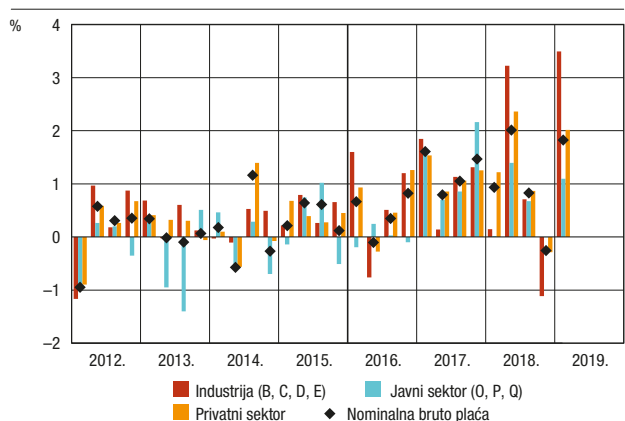
Napomene: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa siječnjem 2019.

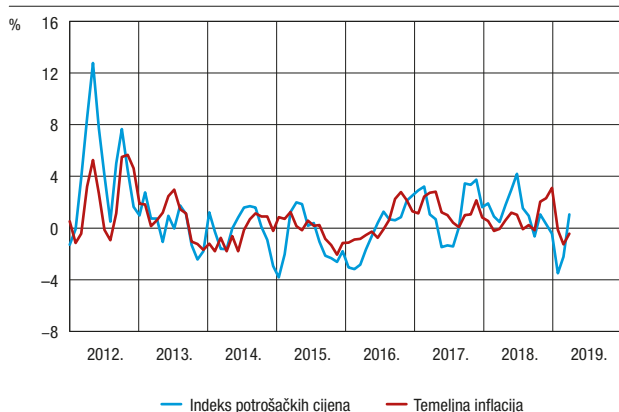
Izvor: DZS

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

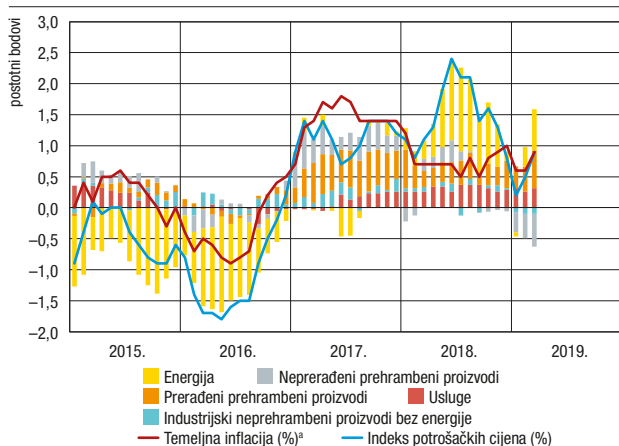
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

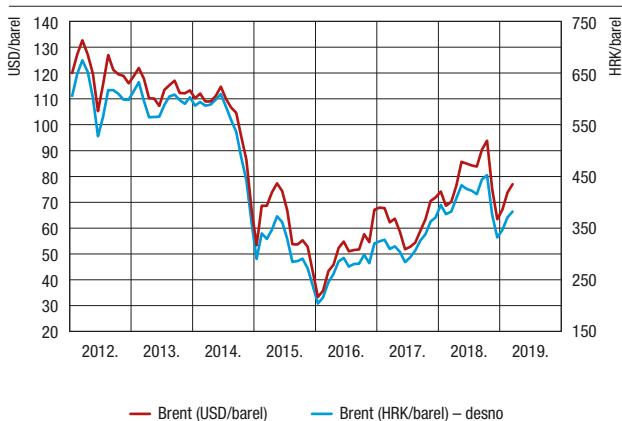
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	II. 19.	III. 19.	III. 18.	III. 19.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	0,5	0,9	0,6	1,0
Energija	1,9	4,0	-0,6	1,5
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-4,2	-5,7	0,9	-0,6
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,7	2,6	-0,4	0,4
Industrijski neprerađeni proizvodi bez energije	-0,4	-0,4	3,1	3,0
Usluge	1,0	1,2	-0,1	0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,6	0,9	0,9	1,2
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	1,6	2,3	-0,1	0,6
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-2,0	-0,1	1,6	3,6
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, u USD)	-5,4	-5,0	-1,6	-1,2

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

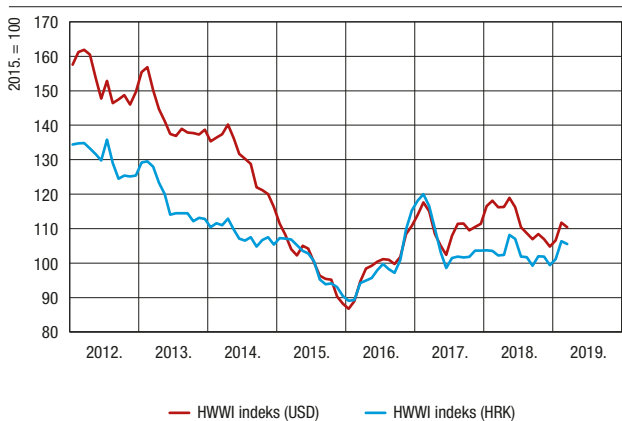
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

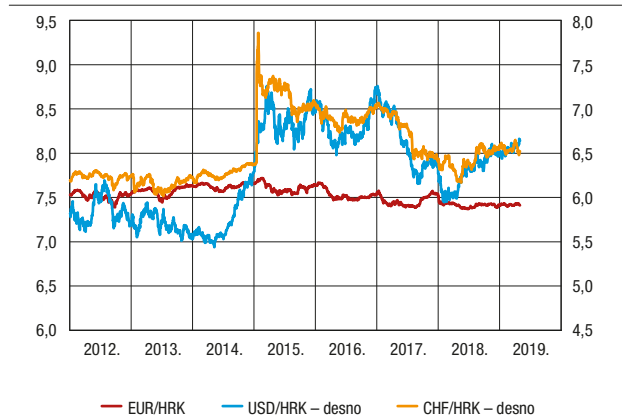
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

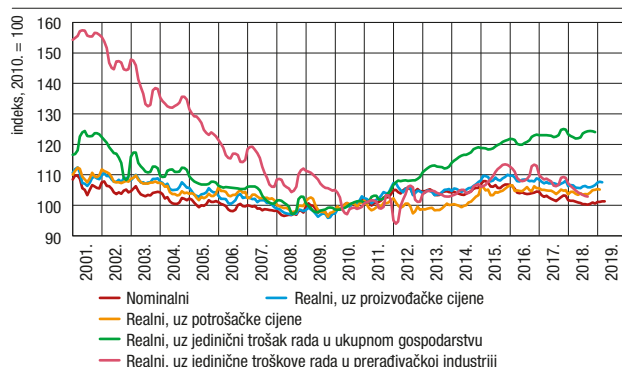
Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

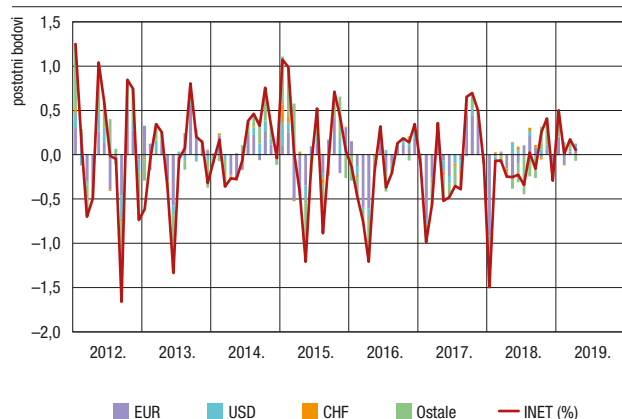
Izvor: HNB

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

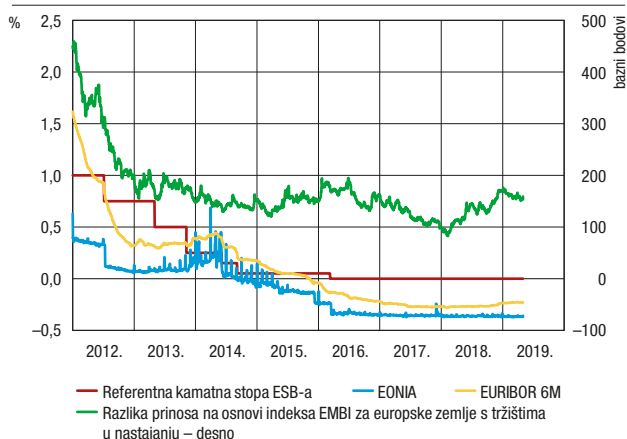
Izvor: HNB

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.

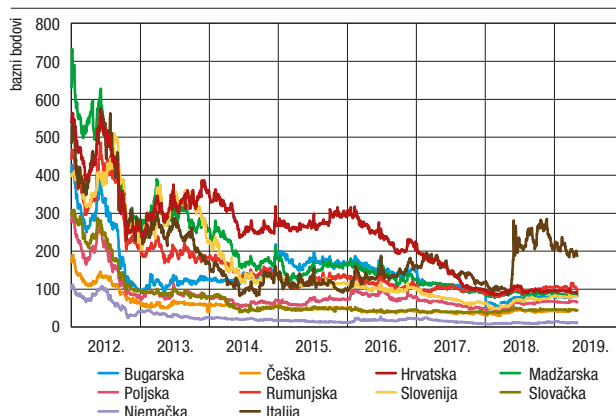
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

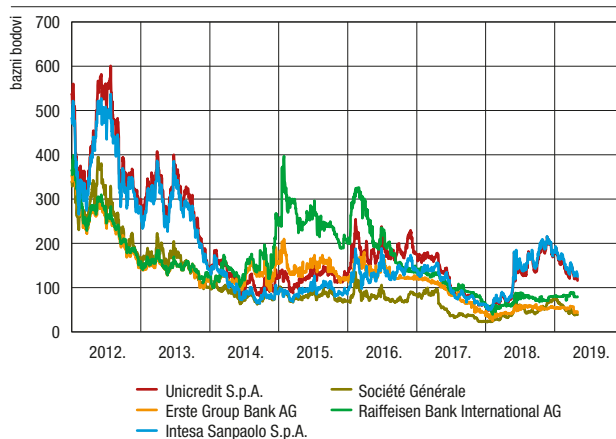
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

Izvor: S&P Capital IQ

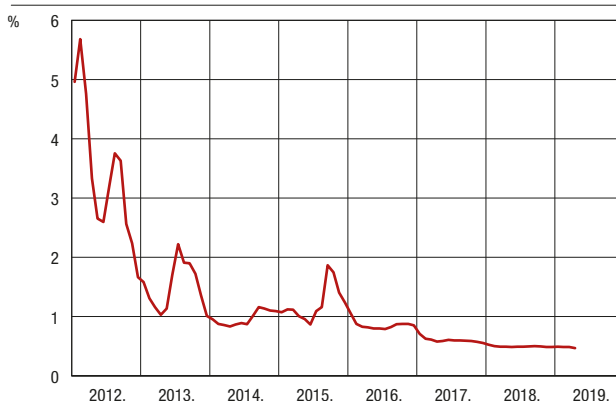
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

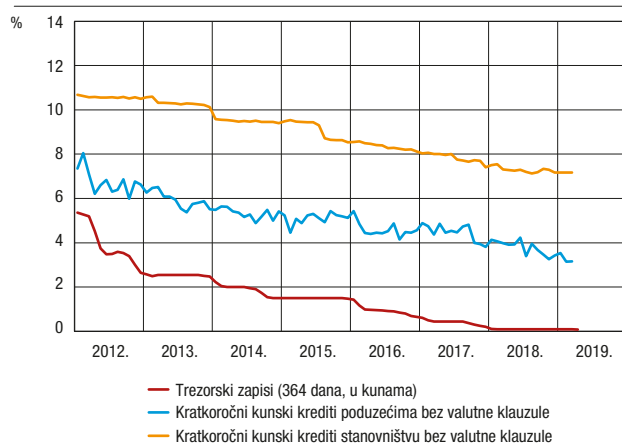
Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)

mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

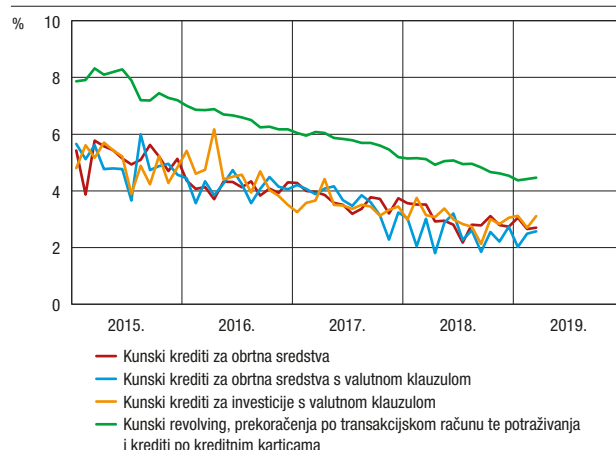
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

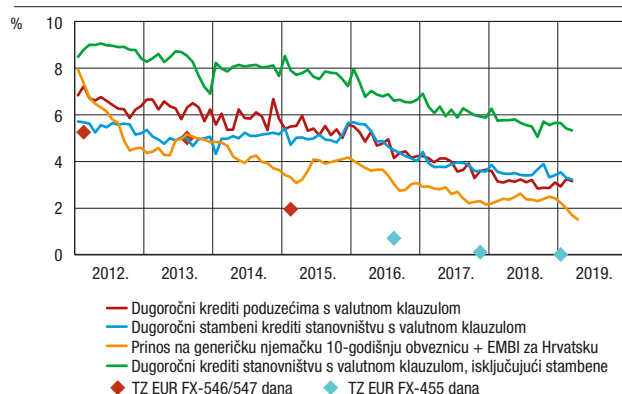
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

Izvor: HNB

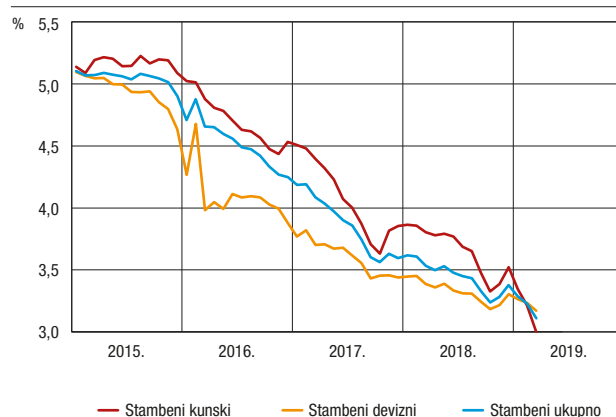
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

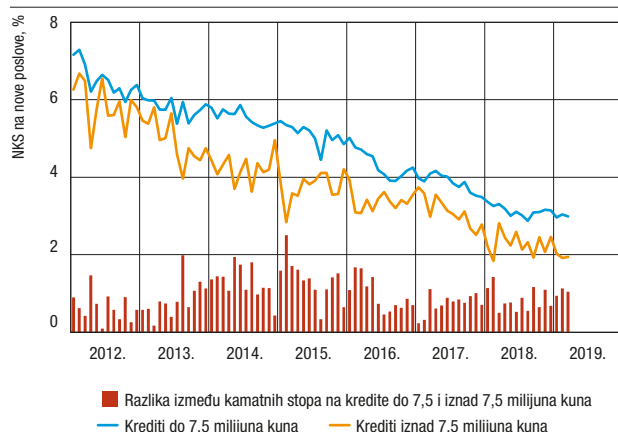
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

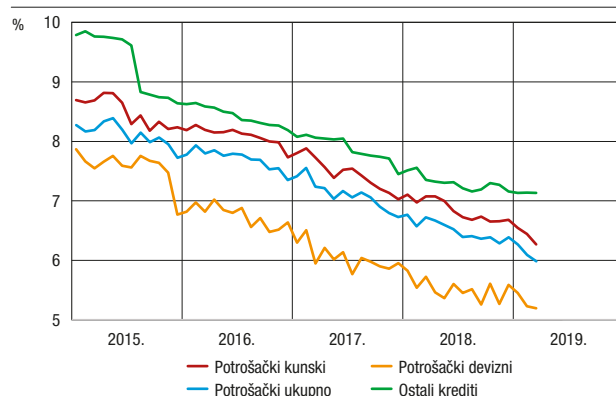
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

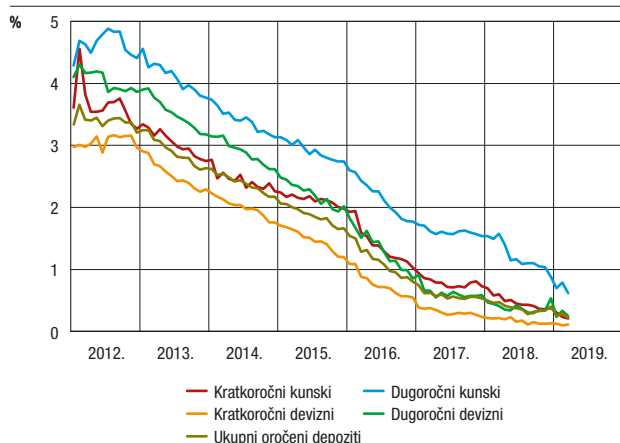
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

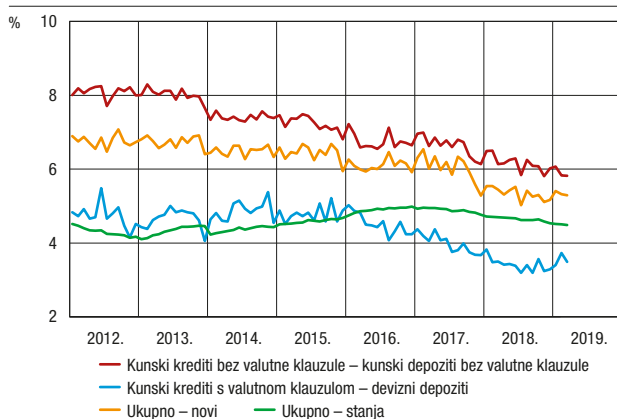
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

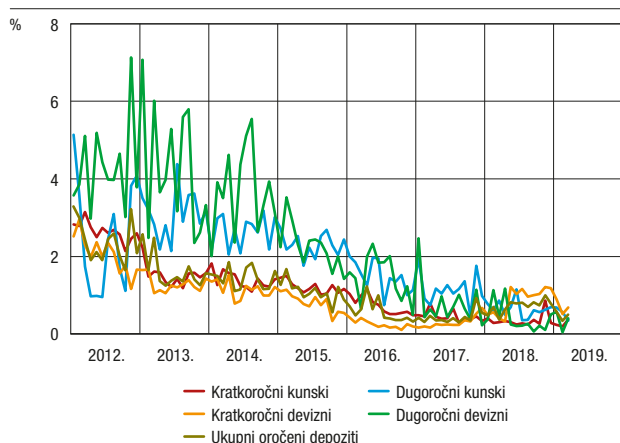
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

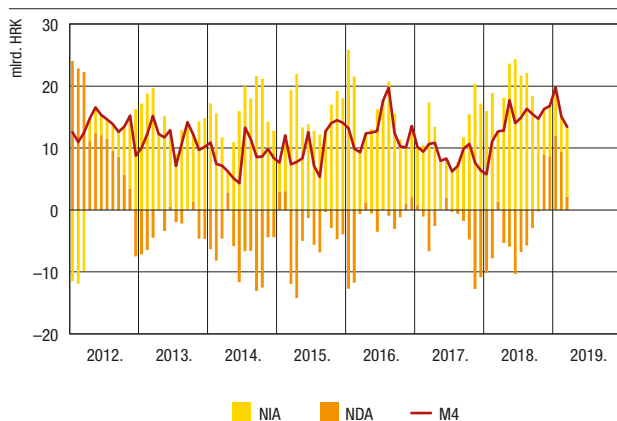
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

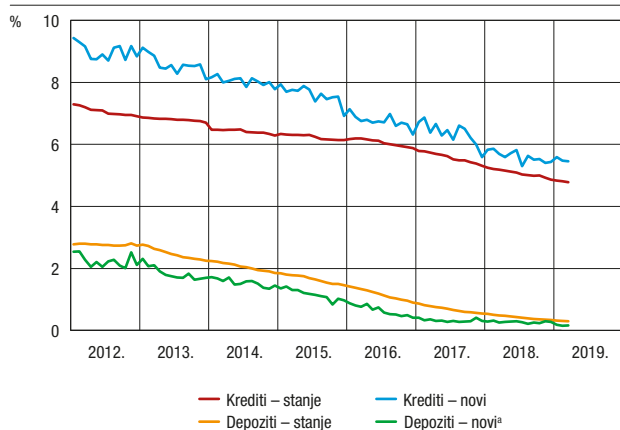
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

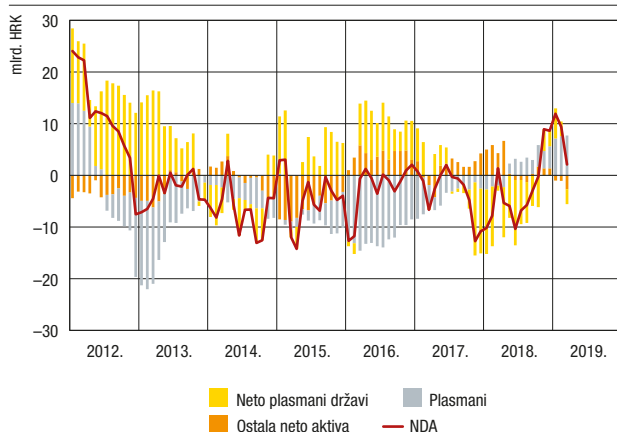
Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.

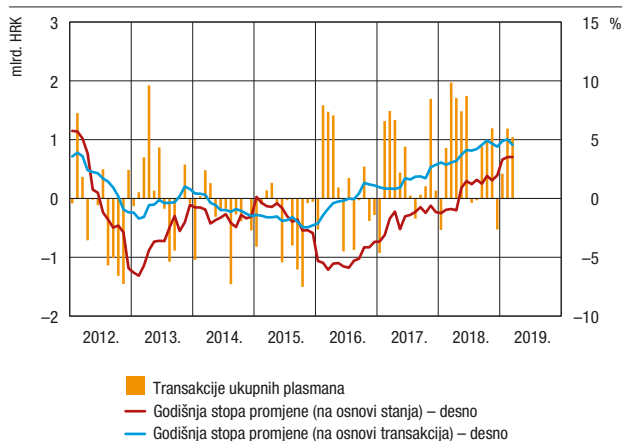
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

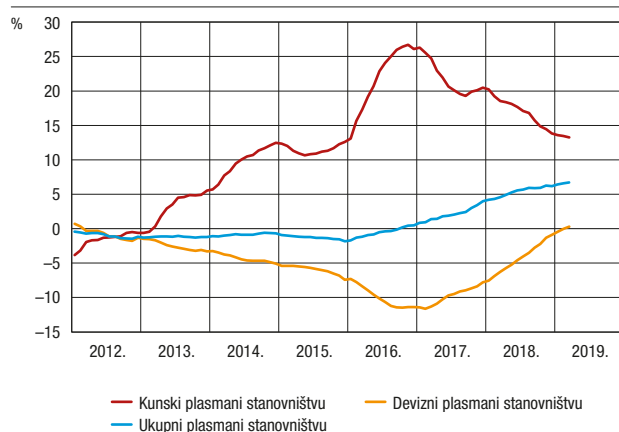
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

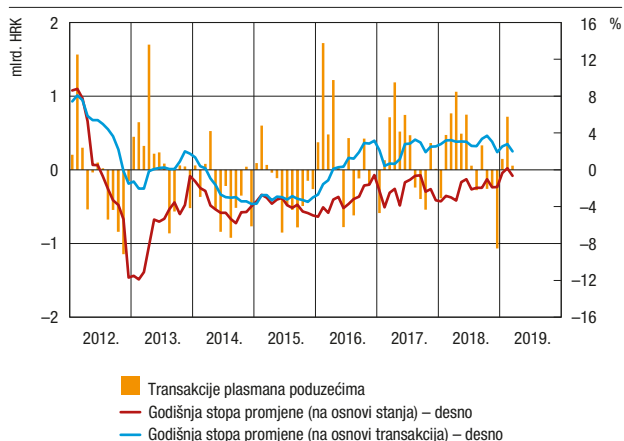
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

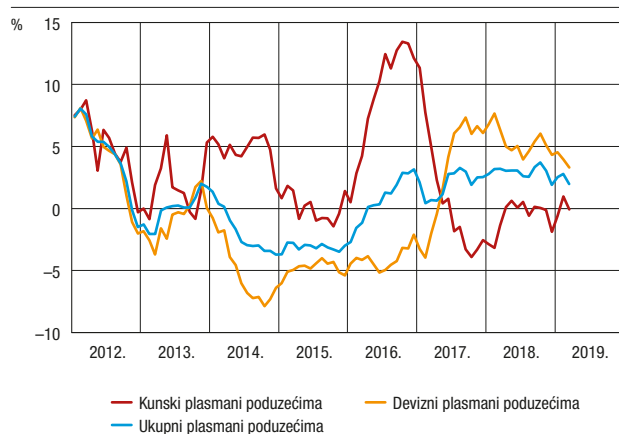
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

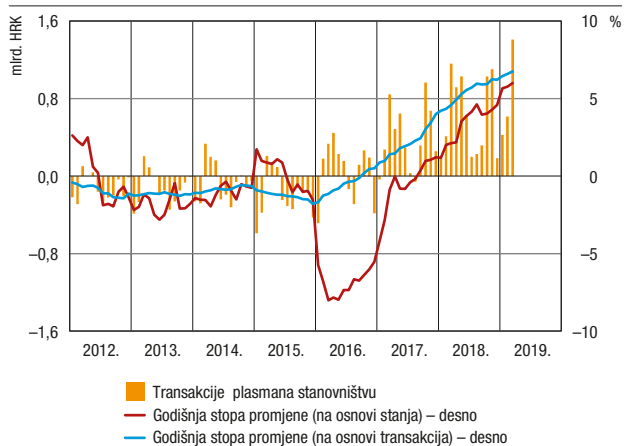
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

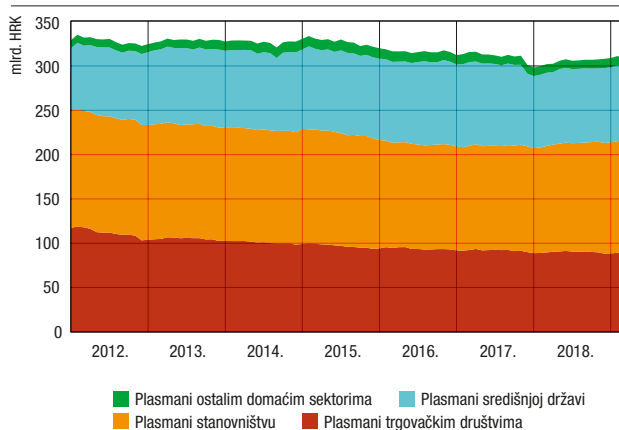
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

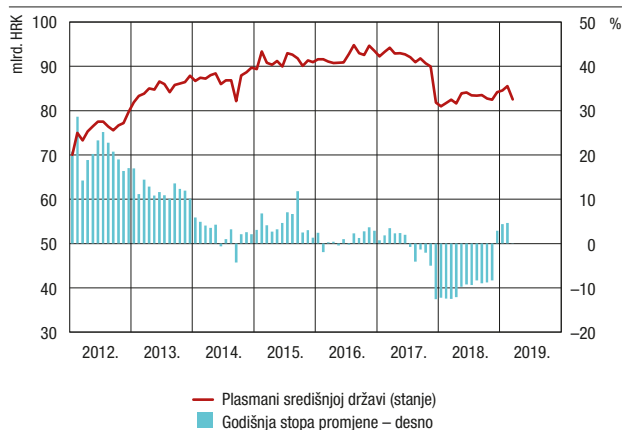

Izvor: HNB

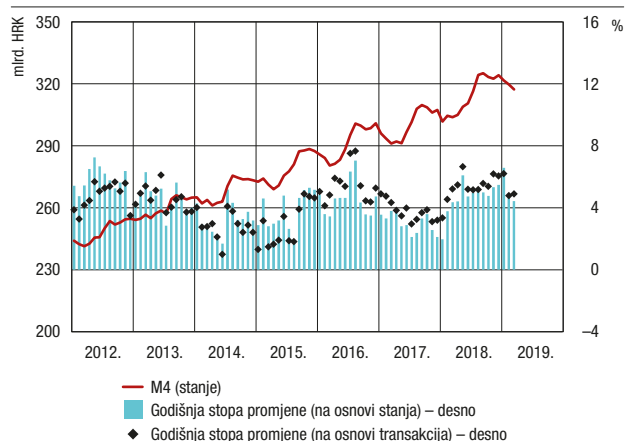
Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

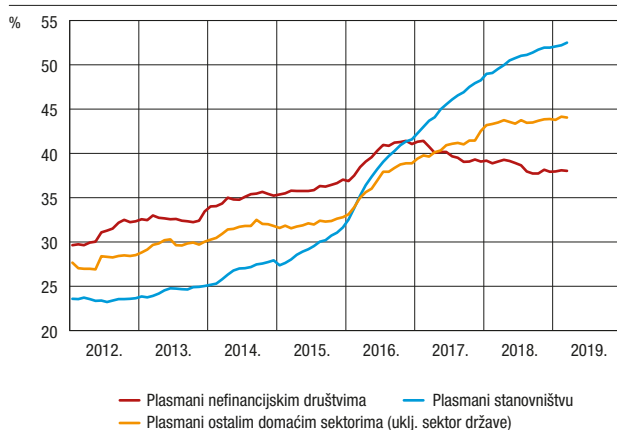
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

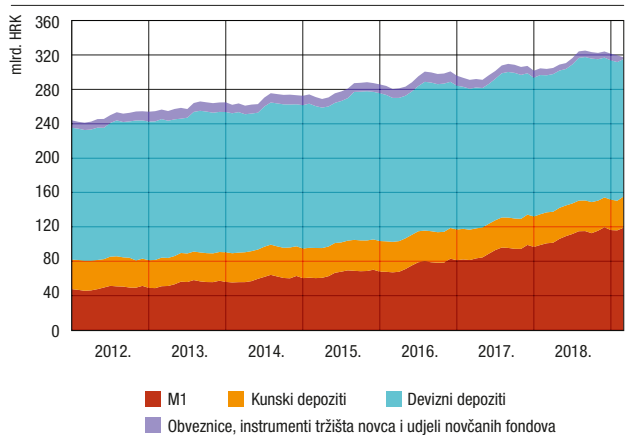
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

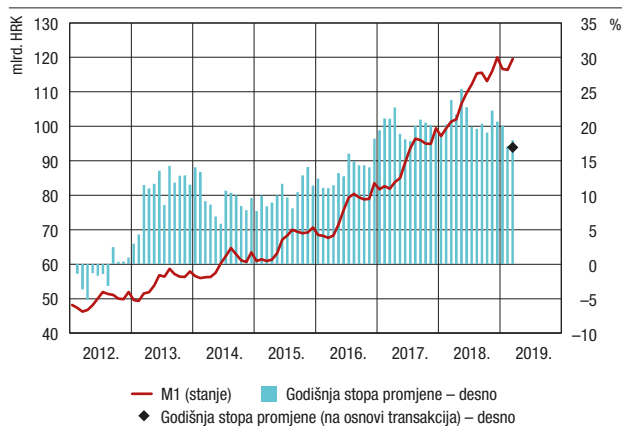
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

Izvor: HNB

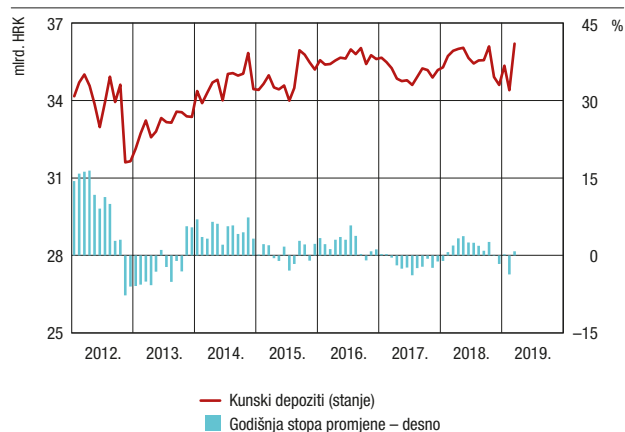
Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

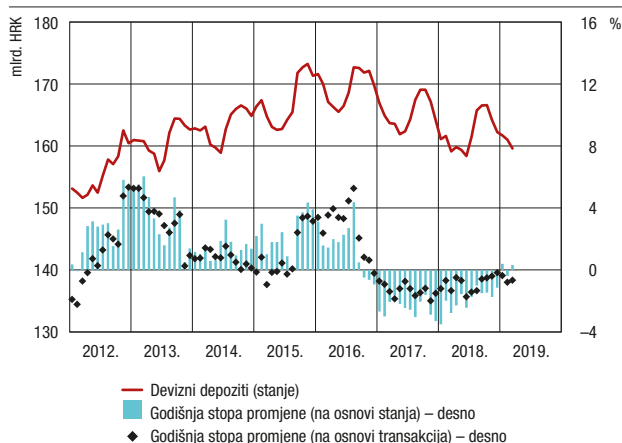
Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

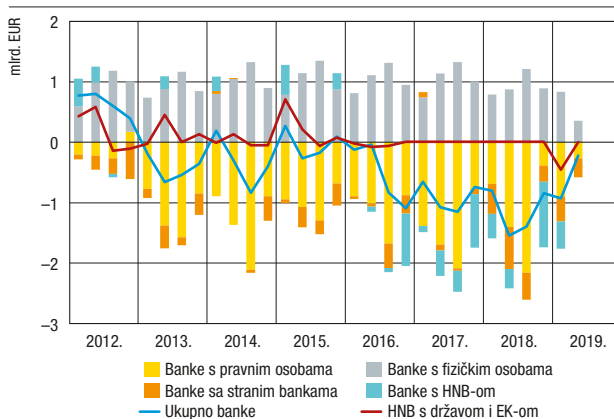
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

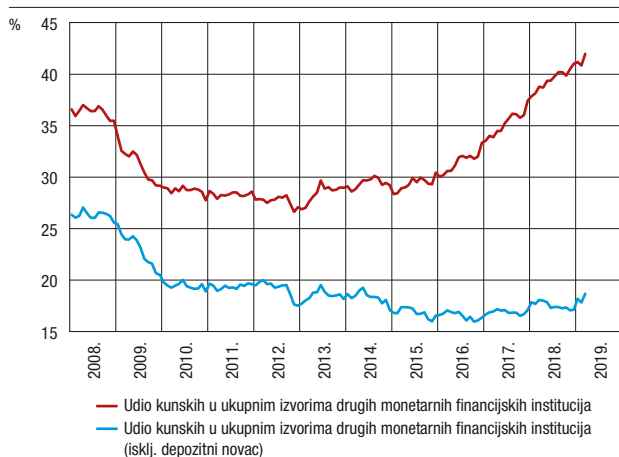
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje 2019. odnose se na travanj.

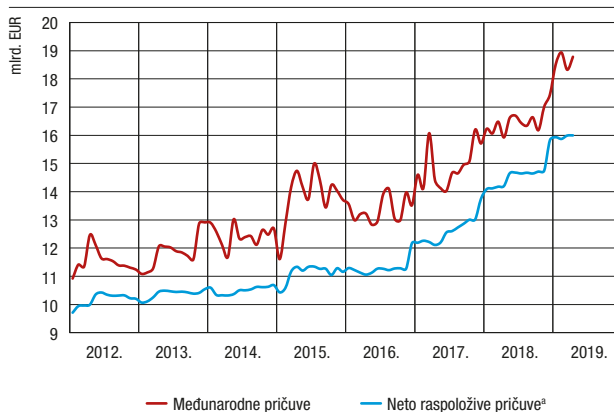
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

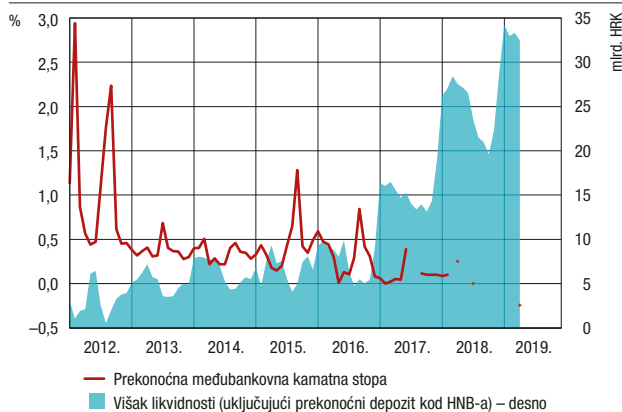
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

* NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

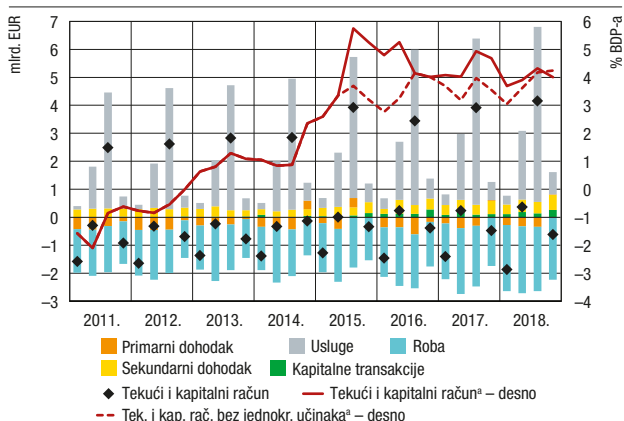
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2017.	2018.	Indeksi	
			2017./2016.	2018./2017.
Tekuće transakcije	1.794,9	1.354,4	148,9	75,5
Kapitalne transakcije	501,6	710,8	75,2	141,7
Financijske transakcije (bez pričuve)	-954,1	-119,0	-58,9	12,5
Međunarodne pričuve HNB-a	2.593,1	1.545,0	—	59,6
Neto pogreške i propusti	-657,5	-639,3	127,3	97,2

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

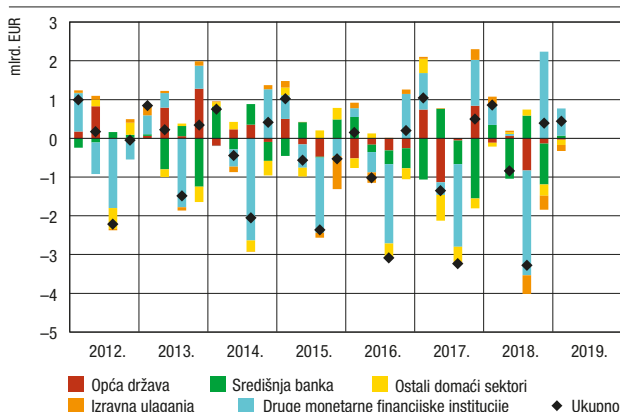

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

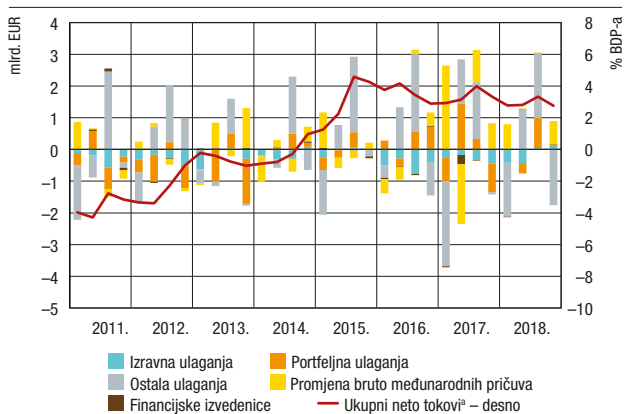
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

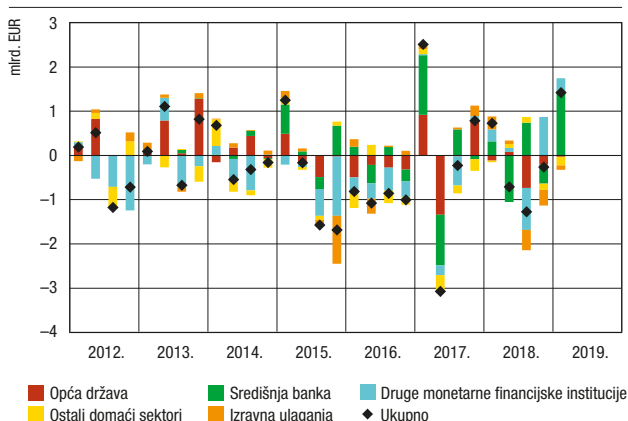

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

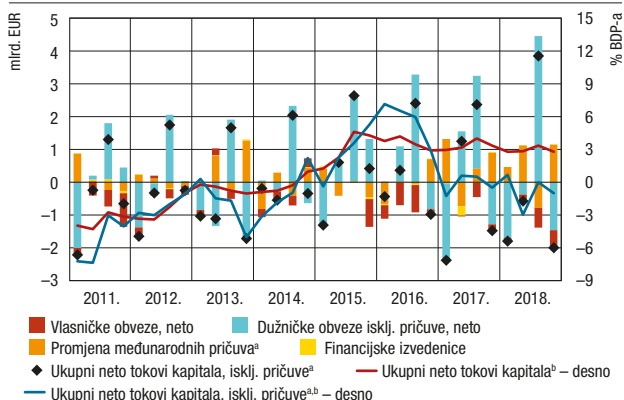
Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

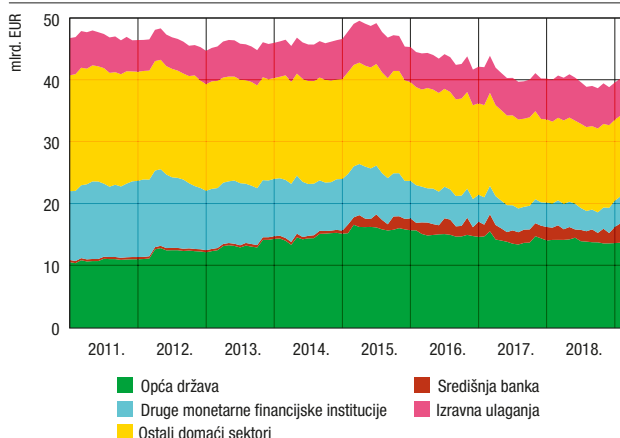
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

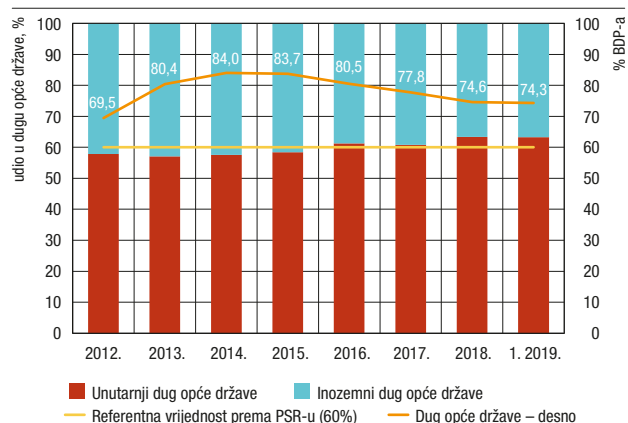
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s veljačom 2019.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2017.	I. – XII. 2018.
Ukupni prihodi	168.602	178.065
Izravni porezi	22.980	24.513
Neizravni porezi	71.657	76.804
Socijalni doprinosi	43.634	45.908
Ostalo	30.331	30.839
Ukupni rashodi	165.713	177.307
Socijalne naknade	57.188	59.516
Subvencije	5.193	5.758
Kamate	9.765	8.877
Naknade zaposlenicima	41.671	44.580
Intermedijarna potrošnja	29.498	31.164
Investicije	9.877	13.213
Ostalo	12.520	14.199
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	2.889	758

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – XI. 2017.	I. – XI. 2018.
1. Prihodi	129.322	136.049
2. Prodaja nefinancijske imovine	592	504
3. Rashodi	122.743	126.510
4. Nabava nefinancijske imovine	2.833	3.292
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	4.338	6.751

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I. 2018.	I. 2019.
Ukupna promjena duga	-4.055	-998
Promjena unutarnjeg duga	-1.056	-870
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	93	-771
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	156	-38
– Krediti	-1.306	-43
Promjena inozemnog duga	-2.999	-128
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-100	38
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-2.338	123
– Krediti	-560	-289
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-180	-30

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	Ø	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak